

Analýza vzdělávání trenérů šermu v České republice

Analysis of education of fencing coaches in the Czech Republic

Václav Kundera

Fakulta sportovních studií, Masarykova univerzita

Abstrakt

Český šermířský svaz (ČŠS) v současnosti pracuje na obnovení systematického a systémového formálního a neformálního trenérského vzdělávání. Příspěvek se věnuje analýze vnějších a vnitřních vlivů, které působí na vzdělávací proces, a nabízí trenérům pomocí dotazníkového šetření možnosti, jak ovlivnit směr a náplň trenérského vzdělávání. Empirická část textu popisuje metodologické aspekty a vybrané výsledky uskutečněných evaluačních a výzkumných šetření, jejichž výsledkem bude komplexní analýza ČŠS po stránce vzdělávacích možností. Diskuse analyzuje nejen možný budoucí vývoj vzdělávání trenérů a problémy, které mohou při uplatňování nového vzdělávacího programu nastat, ale také možnosti, jak se těmto problémům vyhnout.

Klíčová slova: šerm, trenér, vzdělávání trenérů, formální vzdělávání

Abstract

The Czech fencing federation (CFF) is currently working on the renewal of systematic and systemic formal and informal coaching education. In this research we focused on the analysis of the external and internal conditions that influence the educational process and offers the coaches a possibility to influence the direction and content of coaching education through a questionnaire survey. The empirical part of the text describes the methodological aspects and selected results of carried out evaluation and research investigations, which will result in a comprehensive analysis of CFF in terms of the educational opportunities. The discussion analyzes the possible future development of coaching education and the problems they may encounter when implementing a new education program and the possibilities to avoid these problems.

Key words: fencing, coach, coach education, formal education

ÚVOD

Snaha o vzdělávání trenérů by měla být prioritou každého sportovního svazu, protože bez dostatečného množství kvalitních trenérů nejde zůstat na mezinárodním sportovním poli dlouhodobě konkurenceschopný. Český šermířský svaz (ČŠS) v současnosti hledá způsob, jak připravovat svoje trenéry na jejich profesi pomocí formálního a neformálního vzdělávání, a volí optimální způsob, který by co nejlépe a komplexně vyhovoval podmínkám v České republice.

V tréninkovém procesu je klíčovou osobou kromě šermíře jeho trenér, který zodpovídá za celý tréninkový proces a výkonnost sportovců. Martens (1990) rozlišuje „trenéra“ a „kouče“ (z angl. coach), kde trenér je osoba více odpovědná za vedení a přípravu tréninkové jednotky a kouč spíše za vedení týmu nebo jednotlivce při závodech, utkáních nebo turnaji. Podle Lazarové a Jůvy (2006) mají trenéři zásadní postavení při přípravě sportovce. Jejich práce je současně velmi různorodá, protože se věnuje odlišným skupinám z hlediska jejich věku, sportovní výkonnosti, pohlaví, ale třeba i sociálních či kulturních specifik. Tato různorodost mnohdy souvisí s odlišným zázemím sportovního klubu, a to od malých klubů v „malých sportech“, kde často trenéři vykonávají nejen

trenérskou funkci, ale i řadu dalších potřebných aktivit nutných pro zabezpečení chodu klubu, až po velmi diferencovanou dělbu práce ve velkých a ekonomicky dobře situovaných sportovních klubech. Tato diverzifikace se musí nutně promítnout do vzdělávání trenérů.

V zahraničí se vzděláváním trenérů zabývá celá řada autorů. Nash & Sproule (2009) uvádějí, že kvalitní trenér by měl usilovat o rozšiřování svých znalostí. Měl by projevovat snahu neustále vzdělávání a držet krok s novými trendy. Studie se také věnují neformálnímu vzdělávání nebo konkrétními směry vzdělávání (např. Augustýn & Jůva, 2014). Jak uvádí Mallett (2009), je tato oblast ještě stále neprobádaná. Z dalších autorů se vzdělávání trenérů věnují např. Jenkins (2005) nebo Jůva (2010). Jedním z důležitých českých dokumentů je *Bílá kniha o sportu*. V tomto převzatém evropském dokumentu, který platí pro všechny země Evropské unie, jsou popisovány obecné postupy, možnosti, rizika a hrozby. Nenalezneme zde ale žádné konkrétní řešení problémů, jen obecné trendy, jakým směrem se ubírat. Je zajímavé, že termín „trenér“ v tomto dokumentu není ani jednou uveden, a přitom role trenéra je ve sportovním hnutí nezastupitelná. Rozvoji trenérské excelence se u nás v posledních letech věnuje Unie profesionálních trenérů (UPT), kterou zaštiťuje Český olympijský výbor. „UPT poskytuje trenérům všestranný servis, především v oblasti metodiky, legislativy a společenského uznání. Každý člen UPT se zavazuje dodržovat etický kodex sportovního trenéra, který stanoví standardy chování ve vztahu ke sportovci, zaměstnavateli, kolegům, rozhodčím i soupeři“ (<http://treneri.olympic.cz/>, vid. 22. 4. 2018). Aktivita UPT tak v českém prostředí vhodně navazuje na mezinárodní neziskovou organizaci ICCE (International Council of Coaching Excellence), jež se zabývá různými projekty na podporu trenérů na všech úrovních a podporu práce se všemi sportovci. Silně je zde zastoupena práce s dětmi a témata spojená s psychologií. Podobně orientované, avšak více zaměřené na profesionální trenéry a obchodní příležitosti ve sportu, je sdružení *Leaders in Sport*. Pořádá mezinárodní semináře a workshopy především v Severní Americe. Ze zahraničních příkladů nových trenérských koncepcí týkajících se konkrétně šermu můžeme uvést dokument Německého šermířského svazu (DFB) s názvem „*Ausbildungskonzeption für die Trainer Aus-, Fort- und Weiterbildung im Bereich des Deutschen Fechter-Bundes*“ (z něm. *Koncepce vzdělávání trenérů a dalšího vzdělávání pro Německý šermířský svaz*). Jedná se o podrobně rozpracovanou koncepci vzdělávání trenérů šermu Německým šermířským svazem, která se opírá o legislativní změny a požadavky Německého olympijského svazu. Dalším analogickým dokumentem je např. „*British Coaching Development Framework*“ (z angl. *Britský trenérský rozvojový program*). Problematika vzdělávání trenérů je v něm ale více zaměřena na sociální dopady sportu na populaci. Britský dokument tak není primárně zaměřen na výkon, ale na zdravý životní styl populace. Výchova talentů pro vrcholový sport tvoří až sekundární, ale rozhodně ne nepodstatnou součást projektu. Ze zahraničních projektů můžeme uvést projekt AEHESIS. Tento projekt je koordinován Institutem rozvoje sportu v Evropě a volnočasových studií na Německé sportovní univerzitě v Kolíně nad Rýnem.

Další mezinárodní experti z oblasti sportovní výchovy z 28 evropských zemí, přesněji ze 70 partnerských institucí, následně uspořádali pracovní porady, konference i vzájemnou výměnu pracovních dokumentů, aby mohli vytvořit nové společné standardy ve vzdělávacích programech sportovního sektoru v souladu s Boloňskou deklarací, Lisabonským procesem, ve vztahu k výchově a tréninkové agendě 2010 i k Rámci evropských kvalifikací (EQF)“ (Summary project AEHESIS, 2017).

Na tento projekt odkazují ve svých příspěvcích nebo publikacích mnozí autoři. Jako příklad *Príprava trenérov v európskom kontexte* (Kampmiller, Vanderka a Petrovič in *Vzdelávanie odborníkov pre telesnú výchovu a šport v tradícii a perspektívach*, 2006). Rozvádí zde výše zmiňovaný projekt AEHESIS a uvádí ho do kontextu se strukturou předmětu studijního programu „Sport – trenérství“ na FTVŠ UK.

Tento příspěvek vychází ze širšího projektu tvorby komplexního modelu vzdělávání pro trenéry šermu v České republice III. (základního) a II. (pokročilého) stupně, který bude sestaven

na základě analýzy zahraničních vzdělávacích programů, SWOT analýzy, dotazníkového šetření mezi trenéry v ČR a rozhovorů s vybranými trenéry jak z ČR, tak ze zahraničí.

CÍL

Cílem je analyzovat současný stav ČŠS vzhledem k možnostem formálního vzdělávání trenérů šermu v České republice a zjistit, jaké jsou objektivní i subjektivní požadavky trenérů na formální, případně neformální vzdělávání. Navrhnout možnosti, jakým směrem by bylo možné postupovat při tvorbě nového modelu vzdělávání trenérů šermu v ČR tak, aby efektivněji splňoval aktuální požadavky kladené na trenéry, jejich odbornost a připravenost pro výkon této funkce.

METODIKA

Byla analyzována literatura týkající se osoby trenéra a jeho kompetenci, dále byla provedena analýza zahraničních vzdělávacích systémů pro trenéry šermu a dokumentů týkajících se tvorby vzdělávacích programů. Pozornost jsme zaměřili na mezinárodní projekty podporované širší trenérskou obcí nebo projekty zastřešené mezinárodními organizacemi, jako např. projekt AEHESIS nebo ICCE. Studovali jsme asociační vztahy mezi vybranými determinantami s použitím deskriptivní statistiky. Kombinací SWOT analýzy a dotazníkového šetření jsme vytvořili analýzu současného stavu ČŠS vzhledem ke vzdělávání trenérů šermu a k požadavkům trenérů šermu na náplň vzdělávání.

1. Analýza dokumentů - rozbor relevantní odborné literatury a oficiálních dokumentů zaměřených na vzdělávání trenérů v ČR a zahraničí a jejich vzájemná komparace.
2. SWOT analýza.
3. Dotazníkové šetření.
4. Celková analýza současného stavu vzdělávání trenérů šermu v ČR na základě výsledků SWOT analýzy a dotazníkového šetření.

V první fázi jsme podrobili analýze literaturu o trénování, trenérech, tvorbě vzdělávacích programů, o šermu, jeho historii, dnešním stavu vzdělávání a moderních trendech vzdělávání. Tázali jsme se zainteresovaných osob z řad českých trenérů šermu i jiných sportů a oslovili jsme i zahraniční trenéry z hlediska jejich zkušeností, názorů, postřehů a potřeb.

Dalším krokem byla SWOT analýza současného stavu pro ujasnění východisek naší práce. Na jejich základě jsme mohli modifikovat současný vzdělávací systém, určit fundamentální prvky vzdělávání a jeho specifika.

Poté jsme na základě předchozích kroků modifikovali dotazník z výzkumného projektu *Cesta k trenérské profesi* (Jůva & Tomková, 2010). Dotazník jsme distribuovali pomocí elektronické pošty všem oddílům šermu v ČR s dovětkem, že dotazník je ve fázi pilotní studie a po zpracování bude následovat modifikovaná forma dotazníku. Seznam mailových adres je volně přístupný na webových stránkách ČŠS. Vše jsme prováděli s vědomím zástupců ČŠS. Dotazník není standardizovaný a byl vytvořen čistě pro zjištění vzdělání a vzdělávacích potřeb trenérů šermu v ČR. Pomocí tohoto dotazníku jsme zjišťovali názory českých trenérů šermu na současný stav jejich trenérského vzdělávání a jejich připomínky k organizačním a obsahovým změnám ve vzdělávání trenérů. K vyhodnocení jsme vybrali prvních 20 dotazníků. Ty jsme vyhodnotili pomocí základních statistických veličin (medián, frekvence, aritmetický průměr, aj.). Pro své šetření nepoužíváme pokročilejší statistické postupy, deskriptivní metody vyhodnocení dotazníkového šetření jsou dostačující. Naši

ambicí nebylo na základě dotazníkového šetření odhadovat, co se děje s celou populací všech trenérů. Naším cílem byly popisné statistiky a generování idejí. Pokročilejší statistické metody budeme používat až ve finálním projektu tvorby vzdělávacího programu. Ve všech fázích výzkumu dodržujeme legislativní předpis MŠMT o etickém rámci výzkumu včetně podepsaných informovaných souhlasů, u rozhovorů nahrávání, přepis a zpracování pomocí tzv. otevřeného kódování.

VÝSLEDKY

SWOT analýza a komparace

První etapa se týkala analýzy současného stavu vzdělávání trenérů šermu v ČR. Český šermířský svaz v současnosti nemá zpracovanou koncepci vzdělávání trenérů a nemá akreditaci k udělování licencí. V současnosti neprobíhá žádné formální vzdělávání trenérů, proto pro nás bylo složité se vymežit. ČŠS spoléhá téměř výhradně na iniciativu samotných trenérů a klubů. Ačkoliv od roku 2017 je vidět posun v podobě alespoň nepravidelného pořádání seminářů pro začátečníky, tato snaha příliš neovlivnila celkový stav. Nejsou jasně dané kompetence, např. v podobě hlavního metodika svazu nebo osoby odpovědné za organizaci a vzdělávání trenérů. Znatelná je také absence propagace. Celá problematika jde názorně shrnout pomocí SWOT analýzy (Obr. 1).

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ (atributy organizace)	STRENGTHS (silné stránky) <ul style="list-style-type: none"> • Dostatek zkušených lektorů ve věku 50–65 let • Dostatek trenérů-začátečníků • Ochota se vzdělávat • Nízké provozní náklady spojené s materiálním zajištěním vzdělávání • Geografická poloha a velikost ČR 	WEAKNESSES (slabé stránky) <ul style="list-style-type: none"> • Nezkušenost svazových činníků se vzdělávacími akcemi • Chybějící/nejasná koncepce vzdělávání trenérů • Chybí osoba odpovědná za vzdělávání • Nízký počet zkušených trenérů středního věku (35–45 let) • Zastaralé koncepce vzdělávání • Nízká motivace zkušených trenérů k předávání zkušeností • Absence motivačního prvku od svazu směrem k trenérům
VNEJŠÍ (atributy prostředí)	OPPORTUNITIES (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> • Velké množství sportujících dětí • Dobrá ekonomická situace obyvatelstva • Atraktivita šermu – olympijský sport • Spolupráce se zahraničními odborníky • Možnost angažovat odborníky z ekonomicky slabších zemí • Možnost spolupráce s vysokými školami • Účast na trenérských seminářích v zahraničí 	THREATS (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> • Opadnutí zájmu o šerm • Velký úbytek dětí v průběhu tréninkového procesu • Špatné výsledky reprezentantů ČR v zahraničí • Vysoké náklady na angažování zahraničních odborníků z šermířsky vyspělých zemí • Vyšší vzdělání nepřinese trenérům žádné finanční ohodnocení ani výhody

Obr. 1 SWOT analýza Českého šermířského svazu

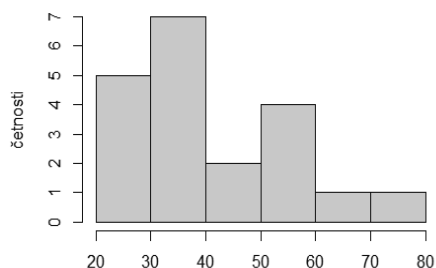
Mezi pozitiva můžeme zařadit dostatečný počet zkušených trenérů, kteří by mohli předávat zkušenosti. Stejně tak je relativně vysoký počet uchazečů o trenérské vzdělání. Vzdělávání samo o sobě není nákladné. Jediným nákladem by měla být odměna pro přednášející. Velikost ČR umožňuje pořádání víkendových školení kdekoli v republice. Zjevně nejslabší stránkou je chybějící jasná koncepce vzdělávání a chybějící stanovení osoby odpovědné za vzdělávání. To považujeme za jeden z největších problémů. Zároveň považujeme za nutné, aby zkušení trenéři byli motivováni

k tomu, aby předávali svoje znalosti dále, a to jak vnitřními motivy (láska ke sportu), tak vnějšími (finanční odměna). Velkou výhodou šermu je jeho atraktivita pro děti a mládež a relativně velký zájem o sport ze strany rodičů. Navíc současná ekonomická situace obyvatelstva umožňuje rodinám uvolnit z rodinného rozpočtu finanční obnos na sportování dětí. Trenéři mohou také využít jiných institucí k doplnění vzdělávání a získání nových informací. Mezi hrozby můžeme uvést přístup svazu ke vzdělávání. Jejich angažovanost by měla vycházet jak z finančních motivů (více trenérů – lepší výsledky – více dotací), tak i osobních a vnitřních pohnutek k udržení úrovně českého šermu a sportu obecně. Touto analýzou jsme odpověděli na výzkumnou otázku č. 1.

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že mnoho trenérů pracuje ve svém volném čase za symbolickou nebo žádnou odměnu, a přesto mají zájem se navíc ve svém volném čase vzdělávat. Přístup svazu by tedy měl být minimálně v počátcích stejný a pomoci především menším klubům, ve kterých není dostatek finančních zdrojů.

VYBRANÁ DATA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření je součástí projektu vývoje nového vzdělávacího programu pro Český šermířský svaz. Z dílčích výsledků vyplývá, že zastoupení mužů převažuje nad ženami v poměru 9:1. Polovina respondentů je mladších 36,5 roků, jak ukazuje Obr. 2 a Tab. 1 *Věková struktura respondentů*, což ukazuje na velký potenciál do budoucna, pokud trenéři u šermu zůstanou. Otázka č. 1 a 2 (Demografické charakteristiky respondentů). V souboru respondentů převažují muži.

Obr. 2 Věková struktura respondentů

Více než polovina (12) respondentů uvedla, že trénují bez nároků na odměnu, a pouze jeden uvedl, že je profesionálním trenérem na plný úvazek. Vzhledem k tomu, že jeden respondent může trénovat i více zbraní, četnostní tabulky jsou sestaveny pro každou zbraň zvlášť. Z výsledků uvedených v Tab. 2 vyplývá, že nejpoblárnější zbraň je kord, který trénují tři čtvrtiny respondentů. Logické je i rozložení kombinací, mezi nimiž je nejvíce zastoupena kombinace kord + fleret. V Tab. 3 dále vidíme, že téměř polovina respondentů má více než desetiletou praxi, což je vzhledem k předchozí informaci o dobrovolnosti z dnešního pohledu zajímavé.

Tab. 2: Rozložení četnosti trénované zbraně

Typ zbraně	Fleret	Kord	Šavle	Kombi
Bez odměny	10	4	16	10
Odměna	10	16	4	10

Tab. 1: Věková struktura respondentů

Věková struktura	
Min.	21.00
1st Q.	32.25
Median	36.50
Mean	41.90
3rd Q.	52.5
Max.	75.00

Tab. 3: Délka trenérské praxe

Délka trenérské praxe	Freq.
méně než 2 roky	4
2-5 let	1
6-10 let	6
více než 10 let	9

Vzhledem k tomu, že jeden respondent může absolvovat více druhů vzdělání (například souvislé vzdělání i školení v malém rozsahu), četnostní tabulky jsou sestaveny pro každý druh vzdělání zvlášť. Pouze jeden respondent nezískal žádné trenérské vzdělání. Až 65 % (13 respondentů) získalo souvislé trenérské vzdělání. Týká se to především starších respondentů nebo absolventů sportovních fakult bez specializace na šerm. 4 respondenti získali jak souvislé vzdělání, tak i školení v malém rozsahu.

Tab. 4: Úroveň získaného vzdělání

Odpověď	Žádné vzdělání	Neformální vz.	Formální vz.
Ne	19	10	7
Ano	1	10	13

Vzhledem k tomu, že jeden respondent může získávat poznatky více způsoby, četnostní tabulky jsou sestaveny pro každý způsob zvlášť. Žádný z respondentů nezvolil odpověď a), tedy všichni se chtějí rozvíjet a získávat nové poznatky. Na druhou stranu pouze 5 respondentů získává nové poznatky formou trenérských školení a kurzů. Jak jsme již uvedli, v roce 2017 byly naplánovány dva jednodenní kurzy pro začátečníky, z nichž se pouze jeden uskutečnil. Tato skutečnost mírně zkresluje naše výsledky, ale v kontextu ostatních dat nijak výrazně nepůsobí.

Tab. 5: Získávání nových informací

Odpověď	Sdílím informace	Samostudium	Školení
Ne	2	8	15
Ano	18	12	5

V souboru respondentů převažují ti, kdo nabídku kurzů a školení považují za nedostatečnou. Pouze 5 respondentů (25 %) se domnívá, že nabídka je dostatečná, ale přesto by bylo potřeba nabídku posílit. S tím souvisí i požadavek, aby byl ČŠS aktivnější v oblasti neformálního vzdělávání.

Tab. 6: Dostatečná nabídka vzdělávání a kurzů

Dostatečné vzdělávání?	Freq
Ne	8
Spíš ano	5
Spíš ne	7

Tab. 7: Zájem o neformální vzdělávání

Zájem o neformální vz.	Freq
Ano	18
Ne	2

S předchozím zjištěním silně souvisí i zájem o konkrétní témata. Nejmenší zájem je o témata výživy a administrativního vedení klubu (zájem projevilo u obou oblastí pouze 5 respondentů), naopak největší zájem je o různé aspekty šermu (zájem projevilo 18 respondentů). Mezi doplňujícími odpověďmi se nejčastěji objevoval zájem o semináře pro rozhodčí. Vzhledem k tomu, že jeden respondent může mít zájem o více okruhů školení a kurzů zároveň, četnostní tabulky jsou sestaveny pro každý okruh zvlášť.

Tab. 8: Zájem o konkrétní témata vzdělávání

Odpověď	Šerm	Kondiční	TST	Admin.	Psychologie	Medicína	Výživa	Děti	Jiné
Ne	2	8	12	15	6	13	15	5	15
Ano	18	12	8	5	14	7	5	15	5

Pouze čtvrtina respondentů nemá zájem o žádnou formu komplexního licencovaného kurzu, naopak téměř polovina projevila jednoznačný zájem.

Tab. 9: Zájem o formální vzdělávání

Zájem o formální vzdělávání	Freq
Ano	9
Ne	5
Víkend	6

Pokročilou úroveň angličtiny (úroveň 3) zaškrtnla polovina respondentů. Alespoň základní úroveň angličtiny má 80 % respondentů. Alespoň základní úroveň němčiny má 10 % respondentů. Cizojazyční lektori by přicházeli v úvahu pouze s tlumočnickem.

Tab. 10: Jazyková kompetence

Odpověď	Ang. 1	Ang. 2	Ang. 3	Něm. 1	Něm. 2	Něm. 3	Jiné 1	Jiné 2	Jiné 3	Ang.	Něm.
Ne	18	16	10	16	17	17	17	18	16	4	10
Ano	2	4	10	4	3	3	3	2	4	16	10

DISKUSE

Použitím kombinace SWOT analýzy a dotazníkového šetření jsme zjistili, kde jsou silné a slabé stránky celého vzdělávacího procesu. Některá data získaná z dotazníkového šetření (např. potenciál vzhledem k nízkému věku respondentů se zájmem o vzdělávání nebo projevovaný zájem o konkrétní témata vzdělávání) se vzájemně potvrzovala s výsledky SWOT analýzy. V současnosti vzdělávání trenérů stagnuje ve smyslu přípravy nebo průběhu formálního vzdělávání. Český šermířský svaz nyní nemá akreditaci k udílení trenérských licencí, což ho ale neomezuje v možnosti pořádat vzdělávací akce pro svoje členy. Česká legislativa umožňuje vedení tréninkového procesu i bez akreditovaného vzdělání. Pozitivní je velké množství trenérů a jejich ochota se vzdělávat. ČŠS disponuje dostatečným množstvím odborníků (zkušených trenérů s dlouholetou praxí a mezinárodními zkušenostmi), kteří by mohli vést vzdělávací proces po stránce specifické přípravy, tj. teorie šermu, specifika šermířského tréninku. Alternativou je také angažování zahraničního odborníka. Součástí základního kurzu by podle našeho názoru mohl být také kurz pro rozhodčí. Z další analýzy současného stavu vzdělávání a z dotazníků vyplývají změny v kompetencích trenérů. Mnoho z nich už není zaměstnáno pouze samotnou trenérskou prací, ale také administrativní agendou (dotace, administrativní vedení klubu, komunikace se státními orgány apod.), proto bychom navrhovali zařadit do případného formálního vzdělávacího programu i tento bod. Zároveň bychom doporučili zapojit do vzdělávání odborníky na přípravu a sportování dětí vzhledem k velkému množství dětí a mládeže. Jejich příprava má svá specifika oproti tréninku dospělých.

Ve velkých zahraničních federacích, například v SRN nebo Velké Británii, je vzdělávání spojeno s výdajem velkých finančních prostředků na odborníky z různých oblastí sportu, které však ČŠS nemá. Musíme ale konstatovat, že jsme za příklad vybrali dvě federace, kde je vzdělávání trenérů na nejvyšší úrovni, a to od personálního přes materiální po finanční zabezpečení. To by ale nemělo bránit svazovým činnostem v aktivitě ohledně vzdělávání trenérů. Z našeho pohledu by vše mělo začít u personálních kompetencí, od kterých se pak mohou odvíjet další změny.

Šerm svou finanční náročností patří spíše k podprůměrným sportům, a proto v dnešní dobré ekonomické situaci obyvatelstva není pro rodinu problém finančně tento sport zvládnout. Pro

děti je zároveň velice atraktivní a v poslední době se mu dostává díky dobrým výsledkům a účasti našich reprezentantů na olympijských hrách větší mediální pozornosti než dříve.

Celý problém má i svá rizika. Mezi ně patří především přístup vedení svazu k problematice. Je nutné ustanovit osobu odpovědnou za přípravu a vedení vzdělávacích programů, ujednotit si priority, motivovat zkušené trenéry k předávání zkušeností a administrativně dořešit akreditaci MŠMT. Svaz musí také motivovat trenéry k absolvování trenérských kurzů, protože to je jediný způsob, jak dosáhnout kontinuální výchovy kvalitních závodníků. Hrozbou celého vzdělávání je dlouhodobě špatné finanční ohodnocení trenérů, především v menších klubech mimo velká města.

ZÁVĚRY

Všechny výsledky naznačují nutnost změny ve vzdělávání trenérů šermu v ČR. I samotný svaz nyní uznává nutnost reorganizace formálního i neformálního vzdělávání a spolupracuje s námi na dalších krocích k získání akreditace pro vzdělávání trenérů. Toto šetření je součástí většího projektu vedoucího k sestavení komplexního vzdělávacího systému pro trenéry šermu v ČR. Hledáme způsob, jak inovovat vzdělávání trenérů, a tím si udržet základnu pro výchovu perspektivních sportovců. Z dílčích výsledků vidíme, že naše iniciativa je mezi odbornou veřejností vítaná. Sběr dat pomocí dotazníků a SWOT analýzy nám ukázaly, že trenérům chybí odborné vedení na cestě k získávání nových (moderních) poznatků z oblasti sportovního tréninku, a v některých případech i základní trenérské vzdělání. Detailnější výstupy přinesou pokročilejší statistické metody zpracování dat z dotazníkového šetření, rozhovory se zkušenými trenéry z ČR i zahraničí. Český šermířský svaz začal nyní vyvíjet iniciativu směrem ke vzdělávání, což by mohlo pozitivně ovlivnit výsledky naší práce ve smyslu vzájemné spolupráce. Nutná je i aktivní účast trenérů a klubů ve vzdělávacím procesu. Jde o zapojení celého širokého spektra osob a institucí a vynaložení nezbytných finančních prostředků, které lze však do jisté míry nahradit entuziasmem.

Ve finální verzi naší práce budeme sestavovat model vzdělávání trenérů šermu přizpůsobený našim podmínkám, a to jak personálním, tak ekonomickým. Výsledkem bude inovovaný model trenérského školení III. a II. třídy, tj. pro začínající a následně pokročilé trenéry. Do návrhů implementujeme všechny nasbírané a dostupné informace.

Reference

- Augustýn, T., Jůva, V., (2014), *The use of information technology in non-formal education of handball coaches*. Special issue, Supplementary Issue: 8th INSHS International Christmas Scientific Conference. Alicante: University of Alicante, p. 335–340, ISSN 1988-5202
- Jenkins, R. (2005). *Globalization, Corporate Social Responsibility and poverty*. Oxford, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku: Oxford University Press, ISSN 0020-5850
- Jůva, V. (2010). Vzdělávání sportovních trenérů. *Český pedagogický výzkum v mezinárodním kontextu*. 1. vyd. Ostrava, ČR: Pedagogická fakulta OU. S. 223–232, ISBN 978-80-7368-769-4.
- Jůva, V., Tomková, K. (2010). *Cesta k trenérské profesi*, Brno: Masarykova univerzita, ISBN 1802–7679
- Kampmiller, T, Vanderka, M., Petrovič, L. (2006). *Príprava trenérov v európskom kontexte* In *Vzdelávanie odborníkov pre telesnú výchovu a šport v tradícii a perspektívach*, Bratislava, SR: FTVŠ UK, s. 58–63. ISBN 80-89257-03-8
- Lazarová, B., Jůva, V. (2006). K některým otázkám vzdělávání trenérů. In *Sport a kvalita života 2006*. Brno, ČR: Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, [CD – ROM].
- Mallett, C. J. et al. Formal vs. informal coach education. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 2009, roč. 4, č. 3, s. 325–364. ISSN:2048-397X
- Martens, R. (1990). *Coaches Guide to Sport Psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics Publisher, ISBN 978-0873-220-22-4
- Nash, Ch. S.; Sproule, J., (2009), *Career development of expert coaches*. *International Journal of Sports Science & Coaching*, roč. 4, č. 1, s. 121–138. DOI: 10.1260/1747-9541.4.1.121.
- Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, 563/2004 sb. (2004)

- AEHESIS – Aligning a European Higher Education Structure in Sport Science [online dokument]. Dostupné z http://eose.org/our_work/aeheis-aligning-a-european-higher-education-structure-in-sport-science/ (vid. 3. 1. 2018)
- Ausbildungskonzeption Aus-, Fort- und Weiterbildung für Trainer im Bereich des Deutschen Fechter-Bundes [online dokument]. Dostupné z http://www.fechten.org/fileadmin/user_upload/Konzeption-neu_01.pdf (vid. 8. 4. 2018)
- BF Coachnig development network [online]. Dostupné z <http://www.britishfencing.com/news/latest-news/?n=1720> (vid. 6. 2. 2018)
- Bílá kniha o sportu [online dokument]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu> (vid. 8. 4. 2018)
- Etický rámec výzkumu [online dokument]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj/eticky-ramec-vyzkumu-1> (vid. 25. 4. 2018)
- Gilbert, W., Trudel, P. (1999), Framing the construction of coaching knowledge in experiential learning theory. *Sociology of Sport Online*, roč. 2, č. 1. Dostupné z: <http://physed.otago.ac.nz/sosol/v2i1s2.htm> (vid. 15. 10. 2017)
- Leaders in Sport (25. 4. 2018) [Online]. Dostupné z <https://leadersinsport.com/>
- Summaries project AEHESIS [Online]. Dostupné z <http://www.aehesis.de/images/FilesForDL/Summaries/CzechSummary.pdf>, vid. 8. 10. 2017
- Unie profesionálních trenérů (25. 4. 2018) [Online]. Dostupné z <http://treneri.olympic.cz/>
- International Council for Coaching Excellence [online]. Dostupné z <https://www.icce.ws/> (vid. 25. 4. 2018)

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
FIE	Mezinárodní šermířská federace
ICCE	International Council for Coaching Excellence
UPT	Unie profesionálních trenérů
DFB	Deutsche Fechter-Bund
TST	Teorie sportovního tréninku
VO	výzkumná otázka
SRN	Spolková republika Německo
ČŠS	Český šermířský svaz